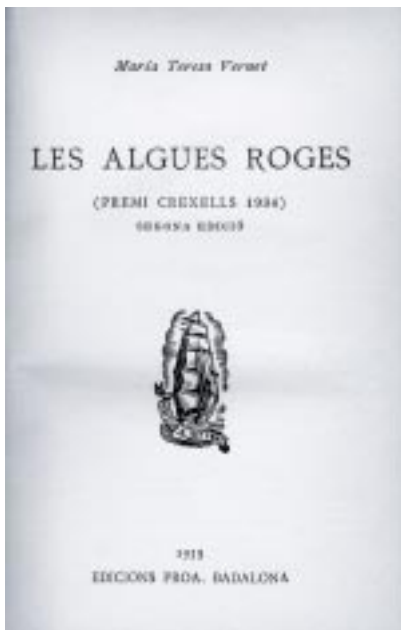

En *Camí reprès* (1930) Vernet empra una tècnica més acurada, amb més varietat de personatges i de situacions. La protagonista, Cecília, també busca la serenitat després de ser víctima d'un intent de violació, el clímax de la novel·la, i només la recuperarà a través de l'aïllament i de l'estudi. En abstracte, el conflicte de la Cecília es produeix pel xoc de dos pols que corresponen a dos personatges masculins: Manuel, que simbolitza la possibilitat d'una vida presidida per l'art, la bondat i la bellesa; i Màrius, que actua com l'extrapolació sintètica de les altres formes d'existència, buides i sense sentit. Així, només després d'un procés d'autoformació i de reflexió, Cecília trobarà la serenitat expressada per ella mateixa d'aquesta manera: "Aquella tèrbola roentor de sentiments, no la conec ja: tot el meu dintre s'ha purificat, com en un bany d'alcohol".

[Maria Teresa Vernet \(1907-1974\) forma part de la petita legió d'escriptores de preguerra, com Carme Montoriol o Mercè Rodoreda, que lluitaren per la normalitat de les lletres catalanes honorant un públic cada vegada més ampli amb uns productes literaris dignes, no només destinats a un públic especialment cultivat.](#)

Com hem anat veient fins ara, les protagonistes de Maria Teresa Vernet sempre es veuen obligades a reflexionar sobre qüestions relacionades amb el seu lloc dins del món. Un món en el qual durant molts segles, tant als Països Catalans com a la resta d'Europa, la dona havia viscut apartada de la vida econòmica, política, social i per descomptat dels cercles culturals, fins a la revolució industrial, és a dir, el tombant de segle a Catalunya. La conjuntura de canvi social, econòmic i polític que la revolució industrial propicià va fer possible el naixement del feminisme entre les intel·lectuals catalanes, un moviment que tingué prou força per a aconseguir fites remarcables com l'equiparació de rols entre els gèneres en certs àmbits de la societat i, especialment, la introducció de la dona al món de la cultura. La mateixa personalitat i sobretot l'educació rebuda són les armes que les feministes com Vernet ofereixen a les seves lectores per triar l'opció vital correcta. Així, doncs, ens trobem davant d'una escriptora compromesa que a

cada obra va augmentant el grau de compromís i a mesura que avança en la progressió cap a la creació de personatges més complexos, el grau de compromís d'aquestes dones també va augmentant perquè els conflictes es van fent més reals i més íntims. De l'evolució en resulta la interiorització profunda en la psicologia dels personatges que beneficia l'anàlisi dels estats d'ànim i de la psicologia, i dóna com a resultat una novel·la que satisfà les preferències del moment.

El text que representa el tomb definitiu en la narrativa de l'autora és *El perill*, que aplega sota el mateix títol dos contes menors "Desil·lusió" i "Dues germanes", escrits el 1928 i el 1927 respectivament. *El perill* narra la història d'una noia, la Isabel, que lluita contra la trapa que li impedeix realitzar-se personalment: el sexe, que lliga la dona i saboteja el guiatge racional de la pròpia existència. És força clar que, tot i les aportacions de les altres protagonistes, aquesta Isabel és l'embrió de la Isabel de *Les algues roges*.

A les pàgines de l'obra guanyadora del Premi Crexells del 1934, es resumeixen les propietats més rellevants de la narrativa de Vernet i al mateix temps s'hi observa un estil molt depurat. L'argument segueix la línia de les obres anteriors. Isabel, una noia culta procedent d'una família burgesa de Barcelona, decideix ajudar la Marina, que per falta d'educació i de mitjans, no és capaç d'aconseguir la serenitat vital i la independència necessària per a assolir la felicitat. L'experiència i les armes de la cultura fan que el guiatge d'Isabel sigui tot un èxit, aconsegueix arrancar la Marina del districte cinquè i, mitjançant el treball, trencar les cadenes que unien la subsistència econòmica de la Marina amb els homes. Descubrim que la

construcció de la identitat femenina va estretament lligada a les experiències i a l'època de l'autora; sense arribar a ser un text autobiogràfic s'hi reconeixen coincidències amb la realitat que l'envoltava. Els escenaris on es desenvolupa la història, Barcelona, París i el Camp de Tarragona (Mont-roig), són els escenaris per on es mou la mateixa Vernet i, fins i tot, s'hi reconeix el Club Femení i d'Esports de Barcelona en el qual va desenvolupar càrrecs de responsabilitat amagada sota "el Tennis". El Club Femení fou fundat el 1928 i algunes de les autores més rellevants van integrar-s'hi. Aquesta institució pretenia arribar a les dones per aconseguir-los el millorament físic, psíquic i moral, amb la finalitat última de millorar les futures mares i, per tant, la "raça". Per aquest motiu, el Femení era econòmicament assequible a tot tipus de butxaques, un lloc de trobada d'homes i dones de condicions diferents. D'altra banda, volia ser un espai adequat per a l'oci i per a la cultura, alhora que trencava amb l'elitisme esportiu tradicional i la concepció masculina de l'esport convertint el club en espai femení i feminista.

D'altra banda, al desdoblament de la identitat femenina en dues protagonistes, la Isabel i la Marina, se li adhereix la construcció de l'ideal femení dels anys trenta, el model al qual aspiren a arribar les dues protagonistes. Isabel i Marina són contraposades, des del principi, fet amb el qual juga l'autora per mostrar-nos els contrastos de les dues personalitats, la culta-burgesa i la ignorant-proletària, tot i que al final de la novel·la la voluntat redemptora d'Isabel aconseguirà que Marina deixi la vida llicenciosa i assolixi un estatus similar al seu.

La voluntat de Maria Teresa Vernet d'incidir en els canvis socials que s'estaven produint arran de la instauració de la República a través de la via cultural és, doncs, evident. Així, la seva carrera literària no és tan sols un recull de documents valuosos pel contingut literari sinó també pel que contenen d'ideològic i de realitat. El silenci que seguí la instauració del nou règim no és més que una altra evidència de la coherència amb la qual actuava Vernet que, en veure totalment impossibilitada la via cultural per a incidir sobre la societat, optà pel silenci.

ELS NOUCENTISTES REUSENCES ES MOBILITZEN ENTORN de la revista *Llaç*, que es publicarà entre 1919 i 1920, els impulsors de la qual van ser Josep Prous i Vila i Bonaventura Vallespinosa i Salvat. Sortirà amb una periodicitat quinzenal, tot i que a partir del número VII esdevindrà mensual, i se n'allargarà, però, el nombre de pàgines i se n'il·lustraran les portades, que aniran a càrrec de diferents artistes: Joaquim Biosca, Ernest Enguin –al qual es ret homenatge amb motiu de la seva mort–, Xavier Nogués i Lluís Ferré. A causa de tractar-se d'una revista reusenca, tenen la impremta en aquesta localitat –exactament al carrer de Valloquetes, núm. 5–, però, a partir del número V, comptaran, a més, amb una redacció a Barcelona –que anirà exclusivament a càrrec d'en Vallespinosa– al carrer de la Diputació, núm. 174 3r.

És a través d'aquesta revista que els joves intel·lectuals reusencs del moment ens presenten les seves idees, certament noucentistes, com la d'allunyar-se del romanticisme, però que també contenen un deix del model anterior –el modernisme– i, sobretot, d'algunes de les noves tendències d'avantguarda. Aquesta revista l'enceten amb tota l'eufòria de la seva joventut i amb la intenció de fer obra més universal, però mes catalana també, «i aquesta obra és encarregada més que a ningú als joves poetes d'ara». Per damunt de tot, es manifesta la voluntat de captar noves i joves veus que es vulguin sumar a la seva proposta: la poesia, que és el gran gènere d'aquest moment, o, més ben dit, el gènere al qual pràcticament es limita la producció noucentista i això ho veurem –en aquesta revista– tant en la reproducció d'obres, com en les obres que s'hi ressenyen.

En cadascun dels números ens presenten algunes composicions poètiques o bé pròpies o bé dels grans mestres: Carner, J. M. López-Picó i, també, de J. M. de Sagarra. I és que, en oposició a allò que realment apunta aquest moviment dins del qual se situen, ells es mostren a favor d'alguns dels tributs del modernisme, com el vers espontani de Maragall, tot i que apunten –això sí– que aquesta espontaneïtat no implica deixar de banda el metre i el ritme, perquè allò que, a la fi, s'ha de cercar en un poema és la seva sensibilitat estètica i aquesta sensibilitat es copsa a través de la musicalització del vers. Són conscients que allò que realment els separa del modernisme és el retorn al classicisme. I, de totes totes, els seus poemes s'amaren realment de la temàtica pròpia dels poemes noucentistes: retalls d'una vida amable i feliç, descripcions d'una natura harmònica, de personatges bonhomiosos, a través d'un tractament irònic i plàcid de la vida quotidiana, etc.

Llaç: la revista reusenca del Noucentisme

Agnès Toda i Bonet

Filòloga

També s'inclou en cada número d'aquesta revista la ressenya d'alguna de les obres que a nivell català van apareixent i de les quals ells rebin, com a mínim, un exemplar, d'entre les quals en tenim d'autors com Millàs-Raurell, J. M. López-Picó; i, més en concret, es refereixen als llibres d'autors reusencs com *Infantaments* de J. M. Prous i Vila, *Buirac o Cercant la pau del cor* de S. Torrell i Eulàlia, *Idealitats* de J. Sardà i Ferran, etc. I sempre s'expressen a través d'una dura crítica que posa l'esperança en les futures obres dels autors que esmenten, perquè creuen que sempre es pot millorar. Es tractaria d'una crítica punyent i mordaç que cerca en darrer terme una poesia catalana de màxima qualitat.

La voluntat és de fer evolucionar Catalunya; aconseguir d'aixecar-la, a través de les seves realitzacions artístiques, al nivell europeu; per això no només tindran en compte allò que en aquells moments s'està cultivant a Catalunya sinó també a la resta d'Europa. Ja ho deixen clar en el primer número quan ens diuen que: «cerquem tot allò que de cultura i de bellesa, pugui trobar-se a casa nostra i a fora d'ella. No intentem exclusivismes ni som patriotes migrats dels que criden i esvaloten sense anar a cap fi útil. Nosaltres creiem en la força de la raó, potser un xic il·lusionats encara.» Per això no només s'inclou poesia en aquesta revista, sinó que també hi trobem una voluntat pedagògica al·liconadora. En aquest sentit, ens ofereixen en tot moment el model que ells creuen més vàlid, per tal d'aconseguir fer dels ciutadans de Catalunya uns ciutadans amb un autèntic esperit crític i amb certs coneixements polítics, per tal de poder actuar amb coneixement de causa. Es tractaria d'allò que ells anomenen l'esperit d'observació que es basa en allò mateix que deia Xènius: «millor que llegir un llibre escullit, val més llegir-ne molts a l'atzar, ço és, acumular per a educar-se i per a criticar.»

[És a través d'aquesta revista que els joves intel·lectuals reusencs del moment ens presenten les seves idees, certament noucentistes, com la d'allunyar-se del romanticisme, però que també contenen un deix del model anterior –el modernisme– i, sobretot, d'algunes de les noves tendències d'avantguarda.](#)

Els seus articles giren sempre entorn de la vessant lingüística, estètica, cívica i moral –les autèntiques prioritats del noucentisme. Per això posen especial atenció a la reflexió ètica i a l'educació estètica que es manifesta en ordre, civilitat, mesura, humanisme, racionalisme, ironia –o humorisme intel·ligent– i